

27.02.2024р.Гр.24.Всесвітня історія .Уроки №31-32.

Тема: 1.Особливості окупаційного режиму та руху Опору.

2.Перебіг війни 1943-1944рр.

1. Новий порядок – терористичний режим фашистів на окупованих територіях. Рух Опору - антифашистський рух в окупованих країнах Колабораціонізм – явище, яке притаманне періоду Другої світової війни. Співробітництво урядів, окремих осіб з окупантами. Голокост (в перекладі з давньогрецької – „всеспалення”) – планомірне і організоване знищення єврейського населення в роки Другої світової війни. Жертвами Голокосту стали 6 млн. євреїв (в Україні – 1,4 млн.). Це складало близько 63% європейського і 36% світового єврейства. Здійснюючи агресію в Європі, Азії й Африці, країни Троїстого пакту проводили жорстоку окупаційну політику, яка включала нещадну експлуатацію та пограбування поневолених народів, жахливі знущання, терор і масове винищення населення. План «Ост» 25 травня 1940 р. було подано Гітлеру, який затвердив його як директиву. Цим планом передбачалося колонізувати Радянський Союз і країни Східної Європи, знищити мільйони людей, перетворити на рабів. Особливості окупаційного режиму в країнах Європи Окуповані країни Європи зазнали значних територіальних змін. На карті світу з’явилися нові держави: Словаччина (1939 р.), Хорватія (1941 р.). Але незалежність цих держав була дискредитована співробітництвом з агресорами. Такі держави, як Австрія, Чехословаччина, Польща, Югославія, Люксембург, Греція були ліквідовані. У Данії, Норвегії, Бельгії, Голландії, Франції — до влади прийшли профашистські (колабораціоністські) уряди. Головними засобами, якими фашисти користувалися в встановленні свого панування, були нацьковування одних націй на інші і фізичне їх винищення. Такі народи, як цигани, євреї, підлягали повному знищенню. З окупованих територій до Німеччини вивозились продовольство і сировина, інші матеріальні цінності. Населення на окупованих територіях спочатку взагалі нічого не отримувало за свою працю, потім стало отримувати мізерні пайки за роботу на окупантів. У жахливих умовах знаходились 5,5 млн. радянських

військовополонених, 3,5 млн. з них загинуло. За період 1941-1944 рр. з ворожого полону втекло 450 тис. радянських солдат і офіцерів, хоча значна частина їх була схоплена, ті що вирвалися, влилися до руху Опору різних країн Європи. Втеч з полону таких масштабів не знала жодна з армій світу. Для використання у Німеччині дешевої робочої сили проводились депортації працездатного населення. Близько 4,9 млн. жителів окупованих областей СРСР опинилися на чужині в тяжких умовах життя і праці («остарбайтери»), з яких загинуло в неволі 1,4 млн. Усього ж жертвами окупації стали 10 млн. радянських людей (3180 тис. на Україні, 1360 тис в Білорусії). Економіка окупованих країн стала додатком воєнної машини Німеччини. Важливим елементом у насадженні “нового порядку” були концентраційні табори, до яких відправляли всіх невдоволених і тих, кого нацисти вважали небезпечними для свого режиму. У Європі налічувалося близько 30 концтаборів. Найбільші з них — Дахау, Бухенвальд, Майданек, Освенцім. Це були справжні фабрики смерті. Там було знищено мільйони людей з різних країн. Якщо в країнах Західної Європи ці два напрями у роки війни співпрацювали, то у Центральній та Південно-Східній Європі його представники, як правило, одночасно боролися з фашизмом і воювали між собою. Рух Опору — боротьба демократичних сил в окупованих країнах проти загарбників, який можна поділити на два напрями — національний і комуністичний. Форми Руху Опору у Західній Європі

Антифашистська пропаганда та агітація
Видання підпільної літератури, страйки, саботаж диверсії
Допомога іноземним робітникам, що були примусово вивезені в Німеччину,
військовополоненим
Збройні напади, повстання, національно – визвольні війни
Створення партизанських загонів, підпільних груп
Створення масових організацій – Національних фронтів.
Організація «Вільна Франція» на чолі з генералом Ш. де Голлем.
Створення у країні розгалуженої агентурно-диверсійної мережі.
Листопад 1942 р. — угода Ш. де Голля з компартією про спільні дії.
Травень 1943 р. — створення Національної ради Опору.
Червень 1943 р. — створення Французького комітету національного
Визволення (ФКНВ), який оголосив себе урядом
Комуністична партія Франції (КПФ).
Створення партизанських загонів (макі).

Вересень 1943 р. — створення Паризького комітету визволення

Особливість французького руху Опору: тісна співпраця всіх течій

Югославія Організація четників генерала Д. Михайловича (чета — загін) Народно-визвольна армія під командуванням Й. Броз Тіто

Особливість руху Опору в Югославії: протиборство між течіями руху Опору

Польща Емігрантський уряд у Лондоні і підпорядкована йому Армія Крайова під командуванням генерала Бур Комаровського

Польська робітничка партія і створена нею Армія Людова

Значний авторитет серед населення Армії Крайової, керованої з Лондона емігрантським урядом, та Армії Людової, створеної Польською робітничою партією (комуністичною).

Існування серйозних розбіжностей між двома силами Опору.

Особливості Руху Опору у Югославії. Організація четників генерала Д.Михайловича. Національно – визвольна армія під командуванням Й.Броз Тіто. Протиборство між течіями Руху Опору.

Особливості Руху Опору у Польщі Емігрантський уряд у Лондоні

Армія Крайова

Польська робітничка партія

Армія Людова

Значний авторитет Армії Крайової та Армії Людової. Патріотичний та антинацистський рух Опору відіграв визначну роль у перемозі над фашизмом. І хоча його учасники обирали різноманітні форми і засоби боротьби проти ворога за свободу і незалежність своїх країн, їхня діяльність суттєво послаблювала ворога і наближала перемогу.

В 1942 р. керівництво Німеччини прийняло рішення про початок фізичного знищення всіх євреїв у Європі. «Новий порядок» передбачав здійснення особливої расової політики, жертвами якої стали євреї, цигани, а згодом і слов'янське населення Східної Європи. Запрацювали «фабрики смерті», концентраційні табори, найбільшими з яких були Освенцім (з травня 1940 до січня 1945 р. тут було знищено понад 4 млн. осіб), Майданек (тут загинули 1,5 млн. в'язнів), Треблінка на території Польщі; Дахау, Бухенвальд, Заксенгаузен і Равенсбрюк у Німеччині; Маутхаузен в Австрії.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=wGilCGqmFjg>.

2. Антигітлерівська коаліція включала СРСР, США, Великобританію, Францію і Китай, а також Югославію, Польщу, Чехословакію і ін. країни, що брали участь у військових діях або

надавали допомогу союзникам. Антигітлерівська коаліція - це військово-політичний союз держав, що боролися в період II Світової війни проти розв'язавших цю війну блоку держав - агресорів Німеччини, Італії, Японії і їх сателітів. 1 січня 1942 р. у Вашингтоні представники чотирьох великих держав — СРСР, США, Великої Британії та Китаю, а також 22 інших країни — підписали Декларацію Об'єднаних Націй. У Декларації містилося зобов'язання залучити всі сили та ресурси проти тих країн нацистсько-мілітаристського блоку, з якими країни, що підписали Декларацію, перебували в стані війни. У перший період війни СРСР мав гостру потребу в одержанні допомоги від США і Великої Британії. Особливо великі були потреби в танках, протитанкових гарматах, середніх бомбардувальниках, винищувачах, автомобілях тощо. Питання відкриття Другого фронту обговорювали в британському парламенті у липні 1941 р. Однак великі втрати союзних караванів під час переходу до радянських портів, складна Битва за Атлантику з німецьким флотом ускладнювали вирішення цього питання.

ФОРМУВАННЯ АНТИГІТЛЕРІВСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ.

Президент США Франклін Д. Рузвельт підписує закон про ленд-ліз. Ленд-ліз (англ. lend — давати в борг, lease — здавати в оренду) — система передачі Сполученими Штатами Америки і Великою Британією в борг чи в оренду за оплату озброєння, боєприпасів, продовольства тощо країнам антифашистської коаліції в період Другої світової війни. У листопаді 1941 р. керівництво Японії вирішило розпочати воєнні дії проти США. Головну роль у веденні операцій на просторах Тихого океану і Південно-Східної Азії повинен був відіграти військово-морський флот Японії. Катастрофа флоту в Перл-Харборі вразила Сполучені Штати. «Ізоляціоністи» втратили вплив у країні. 8 грудня 1941 р. США офіційно оголосили війну Японії. У війну з Японією вступили також Велика Британія. 11 грудня 1941 р. Німеччина й Італія оголосили війну США, звинувативши їх у «порушенні нейтралітету». Так само вчинили Румунія, Угорщина, Словаччина, Болгарія і Хорватія. Таким чином, у війну вступили всі великі держави та їхні союзники. У грудні 1941 р. масований наступ розгорнула Японія. Її авіація завдала могутнього удару по англо-американських базах на Філіппінах.

Розташування американських ВМС в бухті Перл-Гарбор напередодні японського нападу. **НАПАД ЯПОНІЇ НА ПЕРЛ-ХАРБОР І ПОЧАТОК ВІЙНИ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.** Японський флот висадив десанти в Індонезії та на Філіппінах. За шість місяців війни Японія завоювала панування на морі й у повітрі, захопила величезні території з населенням понад 150 млн осіб, найбагатші джерела нафти, олова, каучуку та іншої стратегічної сировини. Японські збройні сили взяли під свій контроль всю західну зону Тихого океану, впритул підійшовши до лінії зовнішньої оборони Австралії. США і Велика Британія спішно перекидали свої сили з Атлантики в Тихий океан. У травні 1942 р. у морському бою між кораблями США і Японії в Кораловому морі, біля узбережжя Австралії, жодна зі сторін не змогла домогтися переваги. Ця битва стала першою, у ході якої вирішальну роль відіграли авіаносці. **СТАЛІНГРАДСЬКА БИТВА** Гітлерівські війська почали новий стратегічний наступ з метою загарбання Кавказу, Кубані, Нижнього Поволжя. У липні 1942 р. ударні сили німецьких військ прорвалися в низов'я Дону. За цих умов був виданий наказ Наркома оборони №227, що одержав назву «Ні кроку назад!». Супротивник почав наступ великими силами за участі італійських, румунських і угорських частин і досяг окраїн Сталінграда. 14 вересня гітлерівці зуміли прорватися до Волги, де оборону тримала 62-га армія генерал-лейтенанта В. Чуйкова. Бої розгорнулися на вулицях Сталінграда. Через Волгу була перекинута 13-та гвардійська стрілецька дивізія генерала О. Родимцева, яка з ходу атакувала німецькі війська і відбила Мамаїв курган — найбільшу висоту над містом. Запеклий бій точився за вокзал, що 13 разів переходив із рук у руки. Гітлерівцям здавалося, що місто от-от буде захоплене, але воно встояло. Контрнаступ розпочався після могутньої артпідготовки вранці 19 листопада 1942 р. В оточенні опинилися 22 дивізії та 160 окремих частин супротивника загальною чисельністю 330 тис. чоловік. 31 січня було ліквідовано південне угруповання. Його залишки на чолі з командувачем 6-ї армії Ф. Паулюсом здалися в полон. 2 лютого здалися і залишки північного угруповання. Сталінградська битва завершилася. Битва поклала початок корінному перелому в ході всієї Другої світової війни. Червона армія захопила стратегічну ініціативу і вже не втрачала її до повного розгрому нацистської

Німеччини. Розгром румунських та італійських армій спричинив внутрішньополітичну кризу в цих країнах. Перемога під Сталінградом активізувала рух Опору в країнах Європи. Туреччина і Японія відмовилися починати воєнні дії проти СРСР. Зміцнилася антигітлерівська коаліція. ТЕГЕРАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ 3 28 листопада по 1 грудня 1943 р. у Тегерані, столиці Ірану, проходила перша конференція керівників провідних держав антигітлерівської коаліції. У ній брали участь голова Раднаркому СРСР Й. Сталін, президент США Ф. Рузвельт і прем'єр-міністр Великої Британії У. Черчилль. Уперше з 1917 р. Сталін виїхав за кордон. На конференції розглядалися питання координації подальших дій трьох держав у війні проти нацистської Німеччини та її союзників. Лідери СРСР, США і Великої Британії вирішили, що Другий фронт у Європі буде відкритий у результаті висадки англо-американських військ у Північній Франції протягом травня 1944 р. На конференції було ухвалено вступ СРСР у війну проти Японії через два-три місяці після капітуляції Німеччини. Йосиф Сталін, Франклін Рузвельт та Вінстон Черчилль. Відкриття Другого фронту в Європі У січні 1944 р. почалася підготовка вторгнення англо-американських військ у Північну Францію (операція «Оверлорд») і допоміжного удару в Південній Франції (операція «Енвіл»). Командувачем союзних експедиційних військ був призначений американський генерал Д. Ейзенхауер. У ніч проти червня 1944 р. Другий фронт у Європі був відкритий. Союзні війська, що висадилися на узбережжі Нормандії, до 20 липня 1944 р. вели бої за створення стратегічного плацдарму. Нормандська операція— стратегічна операція, яка була проведена 6 червня — 25 липня 1944 військами союзників (США, Великою Британією, Канадою тощо), як перша частина стратегічної операції «Оверлорд» під час Другої світової війни в північно-західній Франції. З початком Нормандської операції було відкрито Другий фронт. Найважливіша її особливість — величезні масштаби, велика чисельність висаджених військ та залучених сил на морі і в повітрі, які визначалися метою операції — створити самостійний фронт проти нацистської Німеччини. Подальшим завданням військ, що були висаджені, ставилося звільнення Франції і наступ на Німеччину із заходу. Висадка військ американської 1-ї піхотної дивізії. 6 червня 1944 року, у «День Д», операція «Оверлорд», якою

відкрився Другий фронт, розпочалася з наймасштабнішої у світовій історії висадки повітряного десанту із залученням 12 000 літаків, яка передувала морській десантній операції. Майже 160 000 солдатів морського десанту на 4 тисячах транспортних суден та десантних кораблів одночасно перетнули Ла-Манш та вторглися до Франції. З моря цю армаду підтримували 600 військових кораблів. Перед початком висадки на берег авіація союзників буквально виорала прилеглу місцевість бомбами; 2 500 важких бомбардувальників скинули 10 000 тонн бомб, а 7 000 винищувачів та штурмовиків прочесали оборонні позиції німців.

Посилання: https://www.youtube.com/watch?v=3ATW_GxVU4Q.

Д/з: §§24-26.